
Ortaokul 5. 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Mehmet DOĞAN¹

Özet

Bu araştırmada ortaokul 5. 6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul değişkenlerine göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nicel bir çalışma olup betimsel araştırma yöntemi kullanılmış ve tarama modeline uygun şekilde hazırlanmıştır. Araştırmanın örneklem seçiminde olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden biri olarak kabul edilen basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde, örnekleme birimleri oluşturulan evren listesinden seçkisiz olarak seçilmektedir (Büyüköztürk vd., 2017). Araştırmanın örneklemini; bu yöntemle seçilen 2019-2020 eğitim-öğretim yılında, Kahramanmaraş ili Türkoğlu ilçesindeki üç ortaokulda okuyan 285 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki öğrencilerin 142'si kız, 143'ü erkektir. Öğrencilerin 97'si 5.sınıf, 106'sı 6.sınıf ve 82'si 7.sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırmada veri toplamak amacıyla demografik değişkenleri içeren bir form ve Gömleksiz ve Kan (2012)'ın geliştirdiği "Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği" kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler dersi motivasyon düzeyleri kız ve erkek öğrenciler açısından kızların lehine, sınıf düzeyi açısından 6.sınıfların aleyhine olduğu görülmüştür. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerinin motivasyona bağlı olarak başarılarını artırabilmeleri için cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerini dikkate alarak çalışmalarını sürdürmesi ve motivasyon kaybının en aza indirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Dışsal motivasyon, içsel motivasyon, motivasyon, ortaokul, sosyal bilgiler.

Investigation of Secondary School 5th, 6th and 7th Grade Students' Motivations towards Social Studies Course in Terms of Various Variables

Abstract

In this study, it was aimed to determine the motivation of secondary school 5th, 6th and 7th grade students towards Social Studies course according to gender, grade level and school variables. The

---

¹ MEB Yıldızkent Şehit Şeref Ortaokulu, Türkoğlu/Kahramanmaraş E-posta: ilterisdogan46@gmail.com

research is a quantitative study and the descriptive research method was used and prepared in accordance with the survey model. The simple random sampling method, which is accepted as one of the probability-based sampling methods, was used in the sample selection of the study. In this sampling method, sampling units are selected randomly from the universe list created (Büyüköztürk et al., 2017). The sample of the research; In the 2019-2020 academic year selected with this method, 285 students are studying at three secondary schools in Türkoğlu district of Kahramanmaraş province. 142 of the students in the study group are girls and 143 of them are boys. 97 of the students are in 5th grade, 106 of them are in 6th grade and 82 of them are in 7th grade. In the research, a form containing demographic variables and the "Social Studies Course Motivation Scale" developed by Shirtless and Kan (2012) were used to collect data. According to the findings obtained as a result of the analysis, it was seen that the motivation levels of the Social Studies course were in favor of girls in terms of female and male students, and against 6th graders in terms of grade level. In Social Studies course, it can be suggested that students should continue their studies by taking gender and grade level variables into consideration and minimize the loss of motivation in order to increase their success depending on motivation.

Keywords: *Extrinsic motivation, intrinsic motivation, motivation, secondary school, social studies.*

Giriş

Sosyal Bilgiler, Sönmez (2010)'in tanımlamasıyla, toplumsal gerçekler ile kanıtlamaya dayalı olarak kurulan bir bağ oluşturma süreci ve bu süreç sonucunda kazanılan dirik bilgilerdir. Eğitimin uzak hedefleri ülkenin gelir seviyesini yükseltmek, ilerlemek ve refah devleti olma ile birlikte kalkınmayı sağlamaktır (Taş & Yenilmez, 2008). Kalkınma ile eğitim, ekonomi, tarım ve sağlık başta olmak üzere, her alanda üretim için gerekli olan sağlam temeller atılmış olur. Tüm bu alanlarda meydana gelen değişiklikler nitelikli insan yetiştirmeyi sağlar (Karatay, Timur, & Timur, 2013).

İnsanların davranışları sadece tek bir nedene bağlı olarak açıklanamaz çünkü, insanlar son derece karmaşık varlıklardır. Karakaya ve Ay (2007) kurumların başarılarının insan unsurunun karmaşık ve çok yönlü olan yapılarının anlaşılmasına ve bu yapılara uygun olan çalışma ortamlarının oluşturulmasına bağlıdır. İnsanların davranışlarını anlamak ve buna göre harekete geçmek özellikle motivasyon kavramını akla getirmektedir.

İnsanların motivasyonuna ilişkin olarak birçok kuram ortaya atılmıştır. Günümüz literatüründe motivasyon kuramı denildiğinde öncelikle Maslow'un ihtiyaçlar teorisi akla gelmektedir. Maslow'un teorisine göre ihtiyaçlar bir piramit şeklinde hiyerarşik olarak öncelik sırasına göre en alttan başlayarak; fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçları, ait olma, saygı görme ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçları şeklinde yukarıya doğru sıralanan beş temel gereksinime göre kategorize edilmiştir (Turan, S. 2012). Maslow'a göre insanlar örgütlere katılmalarının ardından gelmiş oldukları örgütlere çalışma yerlerini etkileyen

belirli gereksinimler de getirmektedir. Bu gereksinimlerin bir kısmı fizyolojik ihtiyaçlar iken diğerleri psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarla ilişkilidir (Öztürk ve Dündar, 2003).

Motivasyon çalışan ve örgütün performansına önemli etkilerde bulunmaktadır. Performansı yükseltmek isteyen bir yöneticinin, çalışanların tutumlarını, davranışlarını, arzu ve taleplerini, fikirlerini ve duygularını ve bunları etkilemekte olan örgütsel davranışlarını dikkate alması gerekmektedir. (İzmirli, 2000; akt. Ağırbaş, Çelik ve Büyükkaşıkçı, 2005). Eğitimde öğrenmeye olan ilgiyi, öğrenci başarısını etkileyen (Akbaba, 2006) ve öğrenmenin devamlılığını sağlayan en önemli değişkenlerden bir tanesi motivasyondur. Motivasyon kavramı; bir amaç veya hedefe yönelik olarak davranışın harekete geçmesini, sürdürülmesini ve yönlendirilmesini sağlayan bir güç olarak tanımlanmakta olup bu kavramı açıklamada hazırlık, içgüdü ve bilinçaltı, dürtü ve pekiştirici gibi kavramlara da yer verilmektedir (Can, 2014). Bu, belirli bir yanıtın belirli bir uyarana tepki verme olasılığını artırır. Takviye yapmak için kullanılan uyarana takviye denir. Duygular vücudu harekete geçiren koşullardır. Vücudun öğrenme arzusu vardır, bu da öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır (Bacanlı, 2018). İç güdü, doğuştan gelen ve türe özgü davranış kalıplarıdır. Bir davranış (a) doğuştan gelmesi, (b) bir türün tüm üyelerinde bulunması, (c) başka türlerde olmaması ve (d) karmaşık bir davranış kalıbı olması durumunda iç güdü sayılmaktadır (Bacanlı, 2018).

Aslında motivasyonun günlük hayatımızın her alanındaki önemi şüphesiz büyüktür. Motivasyon, bir örgüt içerisinde bulunan insanların davranışlarını önemli derecede etkileyen ve davranışlara sebep olan bir etken olarak örgütsel davranış alanında önemli bir olgu durumundadır. (Örücü & Kanbur, 2008). Günlük yaşantımızda karşılaştığımız belli durumlarda, okullarda veya iş yerlerinde bireylerin kimisinin davranışları gerçekleştirirken istekli kimisinin ise isteksiz olduğu görülür. Bu durumu açıklayan tanım motivasyondur. Motivasyon, bireye enerji vererek, davranışta bulunmaya istekli bir duruma gelmesinde etkili olduğu için öğretme-öğrenme sürecinin etkililiğini ön plana çıkartan en önemli etkenlerden biri olarak kabul edilmektedir (Akbaba, 2006). Tüm insanların aynı anda aynı duruma aynı şekilde motive olması söz konusu olamaz. Çünkü motivasyon bireysel olarak değerlendirilen bir yapıdır. Motivasyon tek boyutlu bir yapıdan ziyade çok boyutlu olduğu ve farklı etkenlere bağlı olduğu söylenebilir.

Etkili olan okullarda yapılmış olan araştırmalar incelemeye alındığında; özellikle öğretim kavramına vurgu yapıldığı ortaya çıkmaktadır. (Şişman, 2002). Bu şekilde, paydaşlar okulun temel amacının ve odağının öğretmek olduğunu, okulun öğretmek için var olduğunu ve okuldaki her şeyin öğretime katkısı açısından değerli olduğunu anlar, tanır ve korur. Eğitim, sınıf ortamında rehberlik, denetim ve öğretmen-öğrenci etkileşimi altında gerçekleşir. (Balcı, 2011). Öğretmenler öğrencilere değişik etkinlikler sunarak ve ortam hazırlayarak öğrencilerin motivasyonlarını etkileyebilir (Şişman & Turan 2019). Öğretmenlerden beklenen, öğrencilerin en yüksek seviyede niteliksel ve niceliksel olarak öğrenmelerini sağlamalarıdır (Balcı, 2011). Bu durum ancak, yüksek düzeyde motivasyonu sağlanmış

öğretmenlerle mümkün olabilmektedir. Öğretmenler, özellikle öğretmen liderliğinde müdürün kendilerini motive etmesini çok önemsemektedirler (Can, 2014).

İçinde bulunduğumuz bilgi ve iletişim çağında, eğitime olan gereksinim her zamankinden daha fazla artmış olup çağın gerektirdiği nitelikli bireylerin ise ancak çağdaş bir eğitim sisteminde (Şahin; 1999), etkili öğretmenler ile bu öğretmenler tarafından oluşturulan etkili okullarda yetiştirilebileceği gerçeği açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bugünün yöneticileri, ülkede yaşayanlara yaşa uygun eğitim sağlamada her seviyedeki okulları daha etkili hale getirmenin yollarını arıyor. Rekabet gücü yüksek hizmet kuruluşlarının ayakta kalması ve rekabet edebilirliği insan kaynaklarının en verimli ve etkin kullanımına bağlıdır. (Toker, 2008). Öğretmenlerin çalışmış oldukları kurum tarafından gereksinimlerinin bilmesi ve bu alanda ayarlamalar yapmak onları iş bulma olasılıklarını artıracaktır. Araştırmalar, artan öğretmen motivasyonunun sadece öğrenciler için değil, öğretmenler için de faydalı olduğunu göstermiştir. (Şişman & Turan 2019). Motive olan öğretmenlerin okulun hedeflerine ulaşmada performanslarının artacağı bilinmektedir.

Bu bilgiler ışığında özellikle sıkça vurgulanan aktif öğrenme ve buna bağlı olarak cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre öğrencilerin motivasyonunun değişeceği öngörülmektedir. Bu düşünce doğrultusunda planlanan bu çalışmada amaç ortaokul düzeyinde eğitim gören öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarını cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre incelemektir.

Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi “Ortaokul 5. 6. ve 7. Sınıf düzeyinde eğitim gören öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi motivasyonları cinsiyet, sınıf ve okul düzeyi değişkenlerine göre değişmekte midir?” şeklinde belirlenmiştir.

Alt Problemler

- Ortaokul 5. 6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyon düzeyleri cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
- Ortaokul 5. 6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonları sınıf düzeylerine göre değişmekte midir?
- Ortaokul 5. 6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonları okul düzeylerine göre değişmekte midir?

Yöntem

Yöntem bölümünde sırasıyla çalışmada kullanılan araştırma modeli açıklanmış, araştırmanın evren ve örnekleminin nasıl oluşturulduğu, veri toplamada kullanılan ölçme araçları, verilerin toplanması, elde edilen verilerin incelenmesi ve analizine yönelik bilgiler sunulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Araştırma, Kahramanmaraş ili Türkoğlu ilçesine bağlı tüm Ortaokul 5. 6. ve 7. sınıflarda okuyan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarının cinsiyet değişkeni ve sınıf düzeyi değişkenine göre belirlenmesini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama araçları üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Araştırmada, yalnızca var olan durumun tespit edilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Araştırma nicel bir çalışma olup betimsel araştırma yöntemi kullanılmış ve tarama modeline uygun şekilde hazırlanmıştır. Tarama modelleri, araştırmacının herhangi bir müdahalesi olmadan belirlenen bir duruma yönelik olarak geçmişte veya günümüzde var olan değişkenler üzerinde belirli bir örneklem gruptan veri toplanması yoluyla yapılan çalışmalardır. Tarama modelleri, çalışma şekillerine göre kendi içinde farklı türlere ayrılmaktadır. Kesitsel tarama modeli de tarama modelleri kapsamında değerlendirilmektedir. Bu modelde betimlenecek değişkenler bir seferde ölçülmektedir. Kesitsel araştırmalarda genellikle örneklem büyük olmakta ve birçok farklı özellikteki topluluğu kapsamaktadır. (Karasar, 2005).

Araştırma kapsamında, ortaokul 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarının cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre belirlenmesi araştırmanın genel tarama modeli çeşitlerinden kesitsel tarama modelinde desenlediğini göstermektedir. Mevcut araştırmada üzerinde araştırma yapılan örneklem grup, araştırma evrenini yeterli seviyede temsil eden bir grup olduğu için, mevcut araştırmanın sonuçlarının genelleylebilir olduğu söylenebilir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş Türkoğlu ilçesindeki ortaokullarda eğitim gören 5. 6. ve 7. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise bu evrenden seçkisiz olarak belirlenen 3 ortaokulda öğrenim gören 285 öğrenciden oluşturmaktadır. Seçkisiz örneklem yönteminde evreni oluşturan bütün bireylerin örnekleme seçilme ihtimali vardır ve eşittir. Yani tüm bireyler seçilme olasılığına sahiptir ve bir bireyin seçilmesi diğerinin seçilmesini engellemez. Temsil edici bir örneklem oluşturmada en geçerli ve güvenilir yöntemi seçkisiz örneklemdir. Bunun nedeni hiçbir tekniğin temsil edici bir örneklem oluşturmaya garanti edememesidir (Büyüköztürk vd., 2018). Tablo 1’de bu örnekleme yer alan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları verilmiştir.

Araştırma nicel bir çalışma olup betimsel araştırma yöntemi kullanılmış ve tarama modeline uygun şekilde hazırlanmıştır. Tarama modelleri, araştırmacının herhangi bir müdahalesi olmadan belirlenen bir duruma yönelik olarak geçmişte veya günümüzde var olan değişkenler üzerinde belirli bir örneklem gruptan veri toplanması yoluyla yapılan çalışmalardır. Tarama modelleri, çalışma şekillerine

---

göre kendi içinde farklı türlere ayrılmaktadır. Kesitsel tarama modeli de tarama modelleri kapsamında değerlendirilmektedir. Bu modelde betimlenecek değişkenler bir seferde ölçülmektedir. Kesitsel araştırmalarda genellikle örneklem büyük olmakta ve birçok farklı özellikteki topluluğu kapsamaktadır. (Karasar, 2005).

Araştırma kapsamında, ortaokul 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarının cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre belirlenmesi araştırmanın genel tarama modeli çeşitlerinden kesitsel tarama modelinde desenlediğini göstermektedir. Mevcut araştırmada üzerinde araştırma yapılan örneklem grup, araştırma evrenini yeterli seviyede temsil eden bir grup olduğu için, mevcut araştırmanın sonuçlarının genelleştirilebilir olduğu söylenebilir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Değişken	Gruplar	f	%
Okul Adı	Yıldızkent Şehit Şeref Ortaokulu	83	24,1
	Sultan Alparslan Ortaokulu	68	19,7
	Kılılı Cumhuriyet Ortaokulu	134	38,8
Sınıf	5.sınıf	97	33,9
	6.sınıf	106	36,5
	7.sınıf	82	29,6
Cinsiyet	Kadın	142	49,9
	Erkek	143	50,1

Tablo 1’de öğrencilerin okul, sınıf, cinsiyet, Sosyal Bilgiler Dersinde DYK Kursuna katılma durumu, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyleri gösterilmiştir. Okul değişkenine göre incelendiğinde öğrencilerin % 24.1’i (n=83) Yıldızkent Şehit Şeref Ortaokulu, % 19.7’si (n=68) Sultan Alparslan Ortaokulu, % 38.8’i (n=134) Kılılı Cumhuriyet Ortaokulu ve % 17.4’ü (n=60) Yavuz Sultan Selim Ortaokulu öğrencilerinden oluştuğu görülmüştür. Sınıf değişkenine göre incelendiğinde öğrencilerin %33.9’u (n=117) 5.sınıf öğrencileri, %36.5’i (n=126) 6. Sınıf öğrencileri ve %29.6’sı (n=102) 7. sınıf öğrencileri oluştuğu görülmüştür. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde öğrencilerin %49.9’unun (n=142) kız öğrenciler, %50.1’inin (n=143) erkek öğrenciler oluştuğu görülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama araçları “Kişisel Bilgi Formu” ve Gömleksiz ve Kan (2012) tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği” kullanılmıştır. Öğrencilerin kişisel bilgilerini elde etmek amacıyla kullanılan “Kişisel Bilgi Formu” araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilen bu bilgi formu ile çalışmanın hedefine uygun olarak katılımcıların okulu, sınıfı ve cinsiyeti gibi bilgileri elde edilmiştir. Böylece araştırma verilerinin elde edildiği grubun betimlenmesi amaçlanmıştır.

Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine yönelik motivasyonlarını belirlemek amacıyla Gömleksiz ve Kan (2012) tarafından geliştirilen Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçekte öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi motivasyonuna ilişkin görüşleri ifade etmede kullanabilecekleri bazı ifadeler yer almaktadır. Katılımcı öğretmenlerin her bir ifadeyi okumaları ve genel olarak kendilerine uygun olanı işaretleyerek belirtmeleri istenmiştir.

Ölçek 23 maddeden oluşan 5’li likert tipi bir ölçektir. Toplam 3 boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar 9 maddeden oluşan “içsel motivasyon” (12, 2, 22, 14, 19, 4, 1, 7, 8 ve 5); 8 maddeden oluşan “önemseme” (6, 3, 11, 10, 5, 8, 13 ve 23) ve 6 maddeden oluşan “Dışsal Motivasyon” (20, 17, 21, 15, 16 ve 9)’ dur. Boyutların tamamı öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine yönelik motivasyon düzeylerini belirlemeyi ele almaktadır.

Ölçek 5’li likert tipinde düzenlenmiş olup, 1 numaralı değer “Tamamen Katılmıyorum” ifadesine, 2 numaralı değer “Katılmıyorum” ifadesine, 3 numaralı değer “Orta Düzeyde Katılıyorum” ifadesine, 4 numaralı değer “Katılıyorum” ve 5 numaralı değer “Tamamen Katılıyorum” ifadesine karşılık gelmektedir.

Tablo 2

Katılımcıların İfadelere Katılma Düzeylerini Belirleyen Puan Sınırları

İfadeler	Değer	Sınırlar
Tamamen Katılmıyorum	1	1.00 - 1.80
Katılmıyorum	2	1.81 - 2.60
Orta Düzeyde Katılıyorum	3	2.61 - 3.40
Katılıyorum	4	3.41 - 4.20
Tamamen Katılıyorum	5	4.21 - 5.00

Tablo 2’de görüldüğü gibi, ölçekte verilebilecek en düşük puan 1 ve en yüksek puan 5 olarak görülmektedir. Örneğin; “Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak için zevkle çalışırım” ifadesine “Tamamen Katılıyorum (5)” şeklinde işaretleme yapan bir katılımcı, Sosyal Bilgiler dersine karşı

motivasyonunun yüksek olduğu inancını ifade ederken, “Orta Düzeyde Katılıyorum (3)” seçeneğini işaretleyen bir katılımcı Sosyal Bilgiler dersine karşı motivasyonunun orta düzeyde katılım sağladığı anlamı çıkmakta ve aynı maddeye “Tamamen Katılmıyorum (1)” cevabını veren katılımcının bu düşünceye herhangi bir yönden katılmadığı anlamı çıkarılmaktadır. Gömleksiz ve Kan (2012) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayıları; “İçsel Motivasyon” boyutunda $\alpha=.80$, “Önemseme” boyutunda $\alpha=.82$, ve “Dışsal Motivasyon” boyutunda $\alpha=.74$ olarak bulunmuştur. Mevcut çalışmada ise iç tutarlık değerleri tablo 3’te verilmiştir

Tablo 3

Cronbach Alfa (α) Sayısal Değerleri

Boyutlar	Araştırmanın Cronbach Alfa (α) Sayısal Değeri
<i>İçsel Motivasyon</i>	.84
<i>Önemseme</i>	.86
<i>Dışsal Motivasyon</i>	.78

Ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlılık katsayısını belirlemek için Cronbach’s Alfa değerleri; “İçsel Motivasyon” boyutunda $\alpha=.84$, “Önemseme” boyutunda $\alpha=.86$, “Dışsal Motivasyon” boyutunda $\alpha=.78$ olarak elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın örneklemini 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Kahramanmaraş İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı merkez Türkoğlu ilçesinde Yıldızkent Şehit Şeref Ortaokulu, Kılılı Cumhuriyet Ortaokulu ve Sultan Alparslan Ortaokulunda 5. 6. ve 7. sınıfta öğrenim gören toplam 285 öğrencide oluşturmaktadır. Uygulama öncesinde Türkoğlu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli araştırma izinleri alınmıştır. Ayrıca veri toplama araçlarının araştırmada kullanılabilmesi için “Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği” geliştirilmesi çalışmalarını yapan Gömleksiz ve Kan (2012)’den gerekli kullanım izinleri e-posta yoluyla alınmıştır. Araştırmacı tarafından ilgili okullarda gidilerek ve online olarak Google formda düzenlenen ölçek formları hakkında ilgili öğretmenlere gerekli açıklamalar yapılmıştır. Ölçme araçları ve online Google formlar internet üzerinden katılımcılara ulaştırılarak ve soruların doğru bir şekilde cevaplamaları sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada eğitime inanma ve işe bağlılık düzeyleri ölçeklerinden elde edilen veriler SPSS 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Birinci ve ikinci araştırma sorularının cevabını bulmak için

betimsel istatistik yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında ölçekten toplanan veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Birinci araştırma sorusunun cevabını bulmak için betimsel istatistik yöntemi kullanılmıştır. İkinci araştırma sorusunu cevaplamak için bağımlı değişkenler olan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyon düzeylerinin dağılımının normal olup olmadığı bulmak için çarpıklık katsayısı hesaplanmıştır. “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon” ölçeğinin normalliğini belirlemek için çarpıklık (Skewness) değerine bakılmıştır. Ölçeğin tüm alt boyutları için bu değer -1 ile +1 arasında olduğundan “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon” davranışları düzeylerinin normal olarak dağıldığı görülmüştür (Büyüköztürk, 2019: 40). İkinci araştırma sorusunda parametrik/parametrik olmayan testlerin kullanılacağını belirlemek için Levene’s homojenlik testi uygulanmış, bu testin sonucuna göre bağımsız örnek t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Parametrik bir testle analiz yapılabilmesi için verilerin normal dağılım göstermesi ve verilerde homojenliğin sağlanması gerekmektedir. Bu şartlardan biri yerine gelmediğinde içerisinde katı varsayımlar bulunmayan non-parametrik testler uygulanır (Karagöz, 2010). Bu amaçla yapılan testler sonucunda elde edilen dağılımların normalliği (çarpıklık/skewness değerleri) ve varyansların homojenliği için Levene’s testi sonuçları tabloda 4 ve 5’te sunulmuştur.

Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon Dağılımının Normallik Düzeyi

Bu bölümde Sosyal Bilgiler Dersine yönelik motivasyon düzeylerinin alt boyutlardaki dağılımın normal olup olmadığını belirlemek için için çarpıklık (Skewness) katsayısı sonuçları Tablo 4’te verilmiştir

Tablo 4

Dağılımın Normallik Testi

Ölçek	Faktörler	Çarpıklık	Kurtosis
		(Skewness)	(Basıklık)
Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon Ölçeği	<i>İçsel Motivasyon</i>	.194	-.525
	<i>Önemseme</i>	.505	.310
	<i>Dışsal Motivasyon</i>	.770	.215

N=285

Tablo 4’te görüldüğü üzere öğrencilerin algı düzeylerine yönelik yapılan test sonucunda çarpıklık katsayısı -1 ile +1 arasında olduğundan tüm alt boyutlarda dağılımın normal olduğu görülmektedir. İkinci

araştırma sorusunun alt boyutlarında parametrik veya parametrik olmayan testlerin kullanılacağını belirlemek için de varyansların homojenliği; Levene's testi sonuçları tablo 5'te verilmiştir.

Öğrencilerin Demografik Değişkenlerine Göre Davranış Algı Düzeyi

Bu bölümde öğrencilerin algılarına göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyon davranış düzeylerinin alt boyutlarında demografik değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik uygun analiz tekniğine karar verilebilmesi için bağımlı/bağımsız değişkenlere yönelik Levene's testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir

Tablo 5

Varyansların Homojenliği için Levene's Testi Sonuçları

Demografik Değişkenler	Okul Adı	Sınıf	Cinsiyet
Alt Boyutlar	p	p	p
<i>İçsel Motivasyon</i>	.067	.396	.444
<i>Önemseme</i>	.122	.557	.421
<i>Dışsal Motivasyon</i>	.077	.206	.642

P<.05*

Tablo 5'te Levene's testi ile dağılımların varyanslarının homojen olup olmadığı test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda; okul adı değişkenine göre İçsel Motivasyon (p=.067), Önemseme (p=.122) ve Dışsal Motivasyon (p=.077) dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu görülmüştür (p>.05). Sınıf değişkenine göre, İçsel Motivasyon (p=.396), Önemseme (p=.557) ve Dışsal Motivasyon (p=.206) dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu görülmüştür (p>.05). Cinsiyet değişkenine göre, İçsel Motivasyon (p=.444), Önemseme (p=.421) ve Dışsal Motivasyon (p=.642) dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu görülmüştür (p>.05). Bu bölümde, öğrencilerin algılarına göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyon davranışı düzeylerinin ifade edilen alt boyutlarda homojenlik sağlandığı için parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir.

Bulgular

Ortaokul 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersini öğrenmeye yönelik motivasyonlarının demografik özelliklere göre anlamlılığını belirlemek üzere uygulanan T testi ve ANOVA sonuçları tablolar ile gösterilmiştir.

Öğrencilerin Okul Türü Değişkenine İlişkin Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin algılarına göre okul türü değişkeninin algı düzeylerini belirlenmek amaçlanmıştır. Okul türü değişkenine göre öğrencilerin algı düzeyleri dağılımlarının normal olduğu; içsel motivasyon, önemseme ve dışsal motivasyon boyutlarında homejenlik sağlandığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi yapılarak sonuçları tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Ortaokul 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin Okul Değişkenine göre Sosyal Bilgiler dersi Öğrenmeye Yönelik Motivasyonlarına ilişkin ANOVA Sonuçları

<i>Alt Boyutlar</i>	$\bar{X}$	SS	F	P
<i>İçsel Motivasyon</i>				
Yıldızkent Şehit Şeref Ortaokulu	2.822	.951	.358	699
Kılılı Cumhuriyet Ortaokulu	2.721	1.057		
Sultan Alparslan Ortaokulu	2.691	.980		
<i>Önemseme</i>				
Yıldızkent Şehit Şeref Ortaokulu	2.713	.922	2.388	093
Kılılı Cumhuriyet Ortaokulu	2.516	.858		
Sultan Alparslan Ortaokulu	2.695	.922		
<i>Dışsal Motivasyon</i>				
Yıldızkent Şehit Şeref Ortaokulu	2.613	.850	2.468	086
Kılılı Cumhuriyet Ortaokulu	2.661	.766		
Sultan Alparslan Ortaokulu	2.805	.824		

N (Yıldızkent Şehit Şeref Ortaokulu) =83, N (Sultan Alparslan Ortaokulu) =68, N (Kılılı Cumhuriyet Ortaokul)=134
P ≤ .050*, P ≤ .010**, P ≤ .000***

Tablo 6'da yer alan sonuçlara göre, öğrencilerin okul türü değişkenine göre yapılan analiz çalışmaları sonucunda; içsel motivasyon (P=.699), önemseme (P=.093) ve dışsal motivasyon (P=.086) alt boyutlarına ait dağılımlar için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>.05).

Öğrencilerin Sınıf Değişkenine İlişkin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon Algı Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin algılarına göre sınıf değişkeninin algı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Sınıf değişkenine göre öğrencilerin algı düzeyleri dağılımlarının normal olduğu ve tüm alt boyutlarda homojenlik sağlandığı için parametrik testlerden Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. İlgili analizler tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Sınıf Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Alt Boyutlar	SS	F	Fark (LSD)	η^2
<i>İçsel Motivasyon</i>				
5. Sınıf	.603	.716		
6. Sınıf	.817	.750	3.794	.023*
7. Sınıf	.903	.703		
<i>Önemseme</i>				
5. Sınıf	.387	.761		
6. Sınıf	.500	.816	4.635	.010**
7. Sınıf	.678	.785		
<i>Dışsal Motivasyon</i>				
5. Sınıf	.130	.906		
6. Sınıf	.216	.928	.910	.021*
7. Sınıf	.417	.917		

N (5. Sınıf) =117, N (6. Sınıf) =126, N(7. Sınıf) = 102 $P \leq .050^*$, $P \leq .010^{**}$, $P \leq .000^{***}$

Tablo 7’deki analiz sonuçlarına göre öğrencilerin; içsel motivasyon ($P=.023$), önemseme ($P=.010$) ve dışsal motivasyon ($P=.021$) boyutları açısından bakıldığında öğrencilerin sınıf değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($p<.05$). Anlamlı farkın kaynağını bulmak için Post Hoc testlerinden Bonferroni istatistiği yapılarak anlamlı farkın; içsel motivasyon, önemseme ve dışsal motivasyon alt boyutlarında 6. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. İçsel motivasyon, önemseme ve dışsal motivasyon boyutlarıyla ilgili olarak, 5. sınıf ve 7. sınıf öğrencilerinin;

6. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre algı düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyon Algı Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin algılarına göre cinsiyet değişkenine ilişkin algı düzeylerini belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin algı düzeyleri dağılımların normal olduğu ve tüm alt boyutlarda homojenlik sağlandığı için parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik yapılan Bağımsız Gruplar t- Testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar		$\bar{X}$	SS	t	P	η^2
<i>İçsel Motivasyon</i>						
	Erkek	2.654	.849	-2.262	.024*	.009
	Kadın	2.813	.774			
<i>Önemseme</i>						
	Erkek	2.478	.798	-3.112	.002**	.017
	Kadın	2.690	.787			
<i>Dışsal Motivasyon</i>						
	Erkek	2.250	1.001	-1.772	.077	
	Kadın	2.393	.857			

N (Kadın) = 172, N(Erkek) = 173. $P \leq .050^*$, $P \leq .010^{**}$, $P \leq .000^{***}$

Tablo 8’de yer alan gruplar arasındaki anlamlılığın test edilmesi amacıyla yapılan bağımsız gruplar t-Testi sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından; dışsal motivasyon boyutlarında ($P=.077$) anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>.05$). İçsel motivasyon ($P=.024$) ve önemseme ($P=.002$) boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ortaya görülmüştür ($p<.05$). Bu anlamlılığın içsel motivasyon ve önemseme boyutlarında kız öğrencilerin lehine olduğu ortaya çıkmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada erkek ve kız öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyon ölçeğinden aldığı puanlarda cinsiyete göre içsel motivasyon ve önemseme boyutlarından kız öğrencilerin lehine anlamlı

farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik motivasyonlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde, araştırmanın sonucuyla benzerlik gösteren çalışmaların yer aldığı görülmektedir (Ekici ve ark., 2014; Sevinç ve ark., 2011; Uzun ve Keleş, 2010; Khamis ve ark., 2008;). Khamis ve ark. (2008), kız öğrencilerin öğrenme motivasyonlarının erkeklerden yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik daha olumlu düşüncelere sahip olmaları ve hedeflerine daha hızlı uyum sağlamaları onların motivasyonlarının yüksek olmasına neden olmaktadır (Hardré ve ark., 2006). Ayrıca kız öğrencilerin aileleriyle olan ilişkilerinin, olaylara bakış açılarının ve iletişim becerilerinin daha yüksek olması bu sonucun ortaya çıkmasında etkilidir (Ekici ve ark., 2014). Alanyazında araştırmanın sonucuyla benzerlik göstermeyen çalışmalarda yer almaktadır. Örneğin, Yenice ve ark. (2012) tarafından yapılan çalışmada, cinsiyetin öğrenci motivasyon düzeyleri üzerinde etkili bir faktör olmadığı belirlenmiştir. Benzer sonuçlar yapılan farklı çalışmalarda da elde edilmiştir (Glynn ve ark., 2009; Zeyer ve Wolf, 2009; Çavaş, 2011).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyine göre sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik motivasyon ölçeğinden aldığı puanlarda 6. sınıflarda diğer sınıflara göre anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyde işlenen konuların ve ünite yapılarının öğrencilerin sosyal bilgiler öğrenme motivasyonlarında azalmaya neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum istenilen bir sonuç değildir. Benzer şekilde alanyazında araştırmaların (Ekici ve ark., 2014; Yenice ve ark., 2012; Güvencin, 2008) olduğu belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmada elde edilen farklılık ve 7. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler öğrenmeye yönelik motivasyonlarının düşük olması 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler derslerinin programlarının daha yoğun ve zor olmasına, konuların karmaşıklık düzeyinin diğer sınıflara göre daha yüksek olmasına, bağlanabilir. Bu durum, öğrencilerin okulda derste işledikleri konuların okula karşı pozitif tutum ve motivasyonlarının olduğu ancak ilerleyen yaşlarda bu durumun giderek azaldığını şeklinde yorumlanmaktadır (Freedman-Doan ve ark., 2000). İlerleyen sınıf düzeylerinde konuların yoğun ve karmaşıklaşması öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyonların azalmasına neden olabilmektedir (Ekici ve ark., 2014). Bu çalışmalar, araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Ancak alanyazında, araştırmanın sonuçlarından farklı olarak sınıf düzeylerinin öğrencilerin sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik motivasyonlarında etki oluşturduğunu gösteren çalışmalar da yer almaktadır (Uğuroğlu ve Walberg, 1979; Tseng, Tuan ve Chin, 2010). Sonuç olarak eldeki bulgular dikkatle incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğrenmeye yönelik motivasyonun, cinsiyet ve sınıf düzeyinde anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin öğrenim gördüğü okul değişkenine sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyon ölçeğinden aldıkları puanlarda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin bilgiler dersinde okul türü ve motivasyon arasında pozitif ilişkinin olduğunu düşünülmektedir (Kauffman ve Humsan, 2004). Van De Gaer ve ark. (2009) yapmış oldukları çalışma sonucunda, öğrencilerin öğrenim gördüğü okul türü ile öğrenmeye yönelik motivasyonları arasında güçlü

---

ilişkinin olduğu belirlemiştir. Motivasyonu yüksek olan öğrencilerin okul içi performansının ve akademik başarısının da yükseldiği görülmüştür (Çetin ve Kırbulut, 2006; Glynn ve ark., 2009).

5., 6. ve 7. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen bu çalışma göstermiştir ki; cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde öğrenmeye yönelik motivasyonlarında anlamlı etki oluşturmaktadır. Öğrencilerin sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik motivasyonlarının yükseltilmesinde bu değişkenleri göz önünde bulundurarak sosyal bilgilere yönelik öğrenme ortamları ve çevrelerin oluşturulmasının etkili olacağı düşünülmektedir. Sosyal Bilgiler branşında görev yapan öğretmenlerin öğrencilerinin motivasyonlarını ve buna bağlı olarak başarılarını artırabilmeleri için cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerini dikkate alarak çalışmalarını sürdürmesi ve motivasyon kaybının en aza indirilmesi önerilebilir.

Kaynaklar

- Akbaba, S. (2006).Eğitimde Motivasyon. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (13)348-359.
- Ağırbaş, İ., Çelik,Y.ve Büyükkayıkçı, H. (2005).Motivasyon araçları ve iş tatmin, Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 8, 3.
- Akbaba, S. (2006).Eğitimde motivasyon. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (13)348-359.
- Bacanlı, H. (2018). Eğitim psikolojisi, Ankara: Pegem Akademi.
- Balcı, A. (2011). Etkili okul, okul geliştirme, kuram uygulama ve araştırma. Ankara: Pegem Akademi.
- Barlı, Ö., Bilgili, B., Çelik, S. ve Bayrakçıken, S. (2005). İlköğretim okul öğretmenlerinin motivasyonları: farklılıkların ve sorunların araştırılması, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5 (1), 391-417.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Demirel, F., (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Pegem Akademi: Ankara,
- Büyükoztürk, Ş., (2019). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegem Akademi, Ankara.
- Büyükses, L. (2010). Öğretmenlerin iş ortamındaki motivasyonunu etkileyen etmenler. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı. Isparta.
- Can, N. (2014). Öğretmen liderliği, Ankara: Pegem Akademi.
- Çavaş, P. (2011). Factors affecting the motivation of Turkish primary students for science learning. Science Education International, 22(1), 31-42.

- Çetin, A., ve Kırbulut, Z. D. (2006). Kimyaya yönelik bir motivasyon ölçeğinin geliştirilmesi ve lise öğrencilerinin kimyaya yönelik motivasyonlarının değerlendirilmesi. VII. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi. Bildiriler Kitabı, Cilt-II, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ekici, D. İ., Kemal, K., ve Mutlu, O. (2014). Ortaokul öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi: Uşak ili örneği. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(1):13-26.
- Freedman-Doan, C., Wigfield, A., Eccles, J.S., Blumenfeld, P., Arbreton, A. & Harold, R.D. (2000). What am I best at? grade and gender differences in children's beliefs about ability improvement. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 21(4), 379-402.
- Glynn, S.M., Taasobshirazi, G., & Brickman, P. (2009). Science motivation questionnaire: Construct validation with nonscience majors. *Journal of Research in Science Teaching*, 46(2), 127-146.
- Gömlüksiz, M. N., ve Kan, A. Ü. (2012). Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2).
- Güvercin, Ö. (2008). Investigating elementary students' motivation towards science learning: A cross age study. Middle East Technical University, degree of master, ODTÜ, Ankara.
- Karakaya, A. ve Ay, F.A. (2007). Çalışanların motivasyonunu etkileyen faktörler, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 55-67.
- Karagöz, Y. (2010). Nonparametrik tekniklerin güç ve etkinlikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 18-40.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Khamis, V., Dukmak, S., & Elhoweris, H. (2008). Factors affecting the motivation to learn among United Arab Emirates middle and high school students. *Educational studies*, 34(3), 191-200.
- Kıncal, R.Y. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kauffman, D.F. & Humsan, J. (2004). Effects of Time Perspective on Student Motivation: Introduction to a Special Issue. *Educational Psychology Review*, 16(1), 1-7.
- Örücü, E. Ve Kanbur, A. (2008). Örgütsel yönetsel motivasyon faktörlerinin çalışanların performans ve verimliliğine etkilerini incelemeye yönelik ampirik bir çalışma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 15 (1), 85-97.
- Özen, Y. & Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15), 394-422.

- Özgan, H. ve Aslan N. (2008). İlköğretim okul müdürlerinin sözlü iletişim biçiminin öğretmenlerin motivasyonuna etkisinin incelenmesi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1), 190-206.
- Öztürk Z. Ve Dündar H. (2003). Örgütsel motivasyon ve kamu çalışanlarını motive eden faktörler, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4, 2.
- Sevinc, B., Ozmen, H., & Yigit, N. (2011). Investigation of primary students' motivation levels towards science learning. Science Education International, 22(3), 218-232.
- Sönmez, V. (2010). Sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, M. (1999). Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik öneriler, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 18, 221-227.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2019). Sınıf yönetimi, Ankara: Pagem Akademi.
- Şişman, M. (2002). Eğitimde mükemmellik arayışı, Ankara: Pagem Akademi.
- Taş, U., & Yenilmez, F. (2008). Türkiye’de eğitimin kalkınma üzerindeki rolü ve eğitim yatırımlarının geri dönüş oranı. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(1).155-186.
- Toker, B. (2008). Motivasyonda kullanılan özendirme araçlarının iş doyumuna etkileri, Ege Akademik Bakış Dergisi, 8(1), 69-91.
- Tseng, C. H., Tuan, H. L., & Chin, C. C. (2010). Investigating the Influence of Motivational Factors on Conceptual Change in a Digital Learning Context Using the Dual- Situated Learning Model. International Journal of Science Education,32(14), 1853-1875.
- Turan, S. (2012). Eğitim yönetimi, teori, araştırma ve uygulama, Ankara: Nobel Yayınları.
- Uğuroğlu, M.E., & Walberg, H.J. (1979). Motivation and achievement: A quantitative synthesis. American Educational Research Journal, 16(4), 375-389.
- Uzun, N., ve Keleş, Ö. (2010). Fen öğrenmeye yönelik motivasyonun bazı demografik özelliklere göre değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(2), 561-584.
- Van De Gaer, E., Fraine, B. D., Pustjens, H., Damme, J. V., Munter, A. D. & Onghena, P. (2009). School effects on the development of motivation toward learning tasks and the development of academic selfconcept in secondary education: a multivariate latent growth curve approach. School Effectiveness and School Improvement, 20(2), 235- 253.
- Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar, Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(1), 33-46.
-

Yenice, N., Saydam, G., ve Telli, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2),231-247.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zeyer, A., & Wolf, S. (2009). Motivation to learn science and cognitive style. *European Science Education Research Association Conference, 13 August- 4 September: Bildiri Özetleri Kitabı*, İstanbul.